СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 54. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 8-го березня 1939. No. 54. Jersey City, N. J., Wednesday, March 8, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ в злучених державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

ВИГЛЯД НОВОЇ БОРОТЬБИ В КОНГРЕСІ ЗА ГРОШІ НА БЕЗРОБІТТЯ

ВАШИНГТОН. — Як заявляють в урядових кругах президент Рузвелт наднях відновить свою боротьбу в конгресі за привернення 150 міліонів долярів, які конгрес обтяв був з загальної суми 875 міліонів долярів на безробіття. Сенатори і конгресмени зо свого боку заповідають боротьбу, щоб до того не допустити. Назагал, готовість президента домагатися повернення 150 міліонів долярів на безробіття викликала розчарування в політичних колах, а то тому, що в останніх днях представники уряду заповідали облекшення податків, зменшення державних витрат і навіть натякали на зрівноваження буджету.

СЕНАТ ОДОБРИВ БУДОВУ 6,000 ЛІТАКІВ.

ВАШИНГТОН. — Хоч звичайно сенат є більше умірковений в ріжних політичних потягненнях, ніж палата представників, то проте федеральний сенат ухвалив будову 6,000 боєвих літаків, в той час, коли палата представників затвердила була будову 5,500.

СТИМСОН ЗА „МІЦНУ ПОЛІТИКУ" АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — Гарі Стимсон, бувший секретар стейту в кабінеті Гувера, в листі до Ню Йорк Таймсу заявив, що він вцілости піддержує теперішню „міцну політику" Рузвелта в заграничних справах, а навіть радить на випадок війни взяти активну участь проти Німеччини, Італії і Японії, а разом з демократичними краями.

ДОМАГАЮТЬСЯ СЛІДСТВА В ПРОДАЖНІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ.

ОЛБАНІ. — Републиканська більшість в стейтовій леґіслятурі задумує ухвалити 75 тисяч долярів на прослідження демократичної адміністрації в повіті Олбані. Републиканці закидають демократам, що їх політична машина, подібно як Таменґ Гол в Ню Йорку, вплинала зле на адміністрацію і судові власти, та в багатьох випадках доводила їх до продажности і хабарництва.

ПРЕЗИДЕНТ ДІСТАВ МЕДАЛЮ ВІД „АМЕРИКЕН ГЕБРУ МЕГЕЗІН".

ВАШИНГТОН. — Спеціальна делегація вручила президентові Рузвелтові медалю, уфундовану „Америкен Гебру Мегезін", за те, що президент злагіднював в Америці, а також закордоном, релігійну і расову нетерпимість. Члени делегації заявляли, що ця медаля є також і від християн, католиків і протестантів, які теж вдячні президентові, що він старався в часі свойого урядовання „погодити нерозумні ріжниці поміж тими поодинокими релігіями". У відповідь на те президент закликав до братерства між жидами і християнами.

ЖИДІВСЬКА КУЛЬТУРА ПЕРЕНОСИТЬСЯ ДО АМЕРИКИ.

НЮ ЙОРК. — На зібранні 225 жидівських рабінів і передових жидівських провідників у готелі Амбасадор, бесідники підносили, що внаслідок жидівських переслідувань в Европі багато жидівських вчених і мистців переноситься до Америки і разом зо собою приносять сюди жидівську культуру. Центром жидівської культури через те стає Америка. Обовязком тих жидів, що в Америці, є зберегти ту жидівську культуру для решти жидів цілого світу, підносили бесідники. Згадане зібрання ухвалило заложити каледж жидів-еміґрантів в якім вчилоб 25 професорів жидів, що прибули недавно до Америки.

СХОПИЛИ ЗА СХОВАНІ БОМБИ.

ШІКАГО. — По 22 роках Райнголд Фавст щераз попав в руки поліції, за одну історію з бомбами. В 1917 р. він кинув був бомбу в часі оперового представлення в Шікаго, яке то представлення мало роздобути фонди для воєнних цілей. Фавст був німцем і тому противився воєнним замірам Америки. Бомбу один пожарник відкинув, і вона не вбила нікого. Та Фавста арештували і випустили щойно в 1919 році. Але Фавст мав більше бомб, які він зложив в одному банковому сховку, якого ключ викинув. Вийшовши з тюрми він боявся йти до заряду банку по другий ключ, бо в приявности урядовців викрилосьб, що є в сховку. Тому Фавст рішив платити за сховок до кінця свого життя, щоб в той спосіб закрити тайну. Але банк переносився на інше місце і всі власники сховків мусіли зголоситись, щоб відкрити сховки. Фавст не зголосився. Заряд сам відкрив сховок і, знайшовши в нім бомби передав справу поліції, яка Фавста арештувала.

РАДИТЬ ВИПЛАЧУВАТИ СКОРО ПЕНСІЇ ДЛЯ СТАРИХ.

ВАШИНГТОН. — Президент Дженерал Електрик Компані, Джерард Сковп, радив конґресовому комітетові засобів чимскорше виплачувати пенсії для старих. Обезпечення на старі літа Сковп уважав „дуже добрим законодавством". Він радив виплачувати пенсії вже від 1940 року.

ПРЕЗИДЕНТ ПРОТИ РЕЛІГІЙНОЇ ТИРАНІЇ.

Вернувшися з подорожі по Карибським морю, президент Рузвелт у своїй промові в конгресі, виголошеній з приводу 150-ліття повстання цеї встанови, виступав гостро проти релігійних переслідувань. За ним сидить віцепрезидент Злучених Держав як предсідник сенату та конгресмен Вилієм Бенкгед як пресідник палати послів.

РУМУНІЯ ЗАПЕРЕЧУЄ.

БУКАРЕШТ. — Оголошують, що є неправдиві ті вісти, що Румунія згодилася на поділ Карпатської України, щоб таким чином Польща могла мати спільну границю з Мадярщиною.

ПРІСТЛЕЙ ПРОТИ ЧЕМБЕРЛЕНА.

Англійський повістяр і драматург Прістлей, автор „Золотого дощу", кандидує в доповняючих виборах до парляменту з листи опозиції. Прістлей заявив публично, що вважає кабінет Чемберлена найгіршим, що його має Англія від часів страти посілостей в Північній Америці, це є від кінця 18-го століття.

БУРХЛИВІ ЗБОРИ ПОЛЬСЬКОГО ЛІКАРСЬКОГО Т-ВА У ЛЬВОВІ.

У Львові 3-го ц. м. підчас Загальних Зборів Польського Лікарського Товариства прийшло до обструкції частини приявних проти предсідника зборів проф. д-ра Соловія. Один з приявних виголосив протижидівську промову й поставив внесення висловити д-рові Соловієві недовіря. На те предсідник зарядив 5-хвилинну перерву. По перерві обструкція дальше тривала. Тоді д-р Соловій розвязав збори.

КАРА ЗА ШАПКУ „НЕЛЕГАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ СІЧ".

Повітове староство у Львові карним наказом ч. Кр. 3634 на основі письма поліції в Гаях коло Львова з 30-го січня ц. р. покарало Д. Пруса в Гаях грівною 15 зл. із заміною, якби гривни не можна було стягнути, на арешт 3 днів за те, що 3. листопаду 1938 р. в Гаях носив публичну шапку нелеґальної організації „Січ". Покараний вніс спротив до повітового староства у Львові. Річ іде про шапку, виробу Українських Інвалідів у Львові. Постерунковий в Гаях вже вдруге здер Д. Прусові й забрав зі собою за першим разом „лещетарку", другим разом т. зв. „мазепинку".

О. ВОЛОДИМИР СТЕФАНОВИЧ.

Дня 16. лютого ц. р. зложила Гуцульщина до гробу одного з найкращих своїх громадян, довголітнього пароха Кут о. Володимира Стефановича. Важку страту понесла Косівщина; страта ще важча, коли подумати, що Покійний, так сказатиб, забрав з собою до могили довголітню історію Косівщини. Адже він 30 літ (1897—1927) брав провідну участь у всіх її переживаннях. Йому одному були відомі всі терпіння і болі її громадян. Йому одному звірювалося селянство зі всього, чим накипіло його серце. Що більше — всі безідейні, а то й пропащі одиниці тільки Його осуду боялися, тільки погляду Його очей уникали. Тільки перед ним національні грішники сповідалися і просили прощення... Він був другий після о. Попеля з Довгополя, якого Гуцулія своїм „татком" величала. Більше ідеї в душі більше віри в нашу справу, більше надії на гарне майбутнє. Він перший серед темноти та нужди в Косівщині промощував дорогу до її двигнення. Ніколи і ніякий історик, що буде писати історію Гуцульщини, о. В. Стефановича не помине, бо не було ніодної ділянки народнього життя, не було ніодної події, ніодного моменту в часі зриву чи упадку на Гуцульщині, при яких не булоб Покійного. Про це всі добре знали і було багато таких, що докладали всіх сил, щоб Його зломити, або й цілком знищити. Чого він тільки не витерпів! І хоч зломили Його фізично, але морально. Він все виходив переможно.

ВАЛИ ТРАЯНА.

В Жежаві та в Городничі, 6 км. від Заліщик відкрили величезні земляні вали, що їх висипано людською рукою, які творили рід старовинних укріплень. Ці вали довгі приблизно на 300 м. творять частину т. зв. „Валів Траяна", які тягнуться від Збруча.

МІДЯНА РУДА В ГОРОДНИЦІ.

У Городниці, городенського повіту, натрапили на поклади мідяної руди. Ця руда містить 5% чистої міді.

ПЕРЕСАДНА ОРИГІНАЛЬНІСТЬ.

Англійське радіо вводить до своєї програми можливо найоригінальніші думки. Але в останньому часі ця оригінальність прийняла вже рішучо переборщену форму. В погоні за оригінальністю надано інтервю з... коровою. Розуміється, що, більшу частину авдиції виповнило монотонне „мууу". Тому недивниця, що англійські слухачі не були захоплені тієї авдицією.

ПОЛЯКИ ВИСИЛАЮТЬ ВІТРАЖУ НА ВИСТАВУ В НЮ ЙОРК.

У Кракові відбувся у заводі вітражів С. Зеленського показ вітражі, що зображає Польщу, виконану згідно з проектом арт.-маляра М. Юргельовича. Вітражу вишлють до Ню Йорку на світову виставу.

РЕКОРДОВИЙ ПОДВИГ ЛЬВІВСЬКОЇ ПОЧТИ — ЗАГ. ЛІЧНИЦЯ — ВАЛОВА ЧЕРЕЗ КИЇВ.

Лист з Заг. Лічниці у Львові до адресата, зам. при вул. Валовій 23 у Львові, ішов аж 7 днів через Київ. Теодор Чорній, хворий в Загальнім Шпиталі у Львові (хірургічний відділ), перед операцією написав листа до свого сина Володимира, який працює в електротехнічному заведенні Льва Надраги у Львові при вул. Валовій 23, щоб чимскорше прийшов до нього. Тимчасом син вчас не прибув, бо лист, зрештою заадресований згори по польськи (ще й читким письмом), і вдолі по українськи (також читким письмом), наданий 7-го лютого, як доказує печатка, прибув до адресата на вул. Валову аж за 7 днів, значить 15. лютого. Як видно з печаток, лист був у Києві, де прибили відповідні печатки й де написали „Львувв — Польска" (ще й латинкою)! Додати варто, що від Заг. Шпиталю до вул. Валової всього 10 хвилин ходу! Може Дирекція Почт і Телеґрафів у Львові вияснить рекордово дивоглядну справу і притягне урядовця рекордиста до відповідальности.

ЗМІНИ В СКЛАДІ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ПРАГА. — Телеграма до „Свободи": Місце дотеперішнього міністра Юліяна Ревая займе Степан Клочурак, а ген. Прхала остає третім міністром".

ПОЛЬЩА ЗАВАЖИЛА.

ПРАГА. — Асошіейтед Прес подає, що Еміль Гаха, президент Чехо-Словаччини, звільнив з посади Юліяна Ревая, міністра шляхів і комунікацій в Карпатській Україні. Сталося це тому, щоб поліпшити відносини Чехо-Словаччини з Польщею, яка гостро виступає проти Ю. Ревая і приписує йому ріжні протипольські виступи включно з протипольською демонстрацією перед польським конулятом в Хусті, столиці Карпатської України.

УСУНУЛИ МІНІСТРА, ЩО БУВ ЗА „ВЕЛИКУ УКРАЇНУ".

ПРАГА. — Чужинецькі кореспонденти розуміють поступок центрального празького уряду в справі зміни в кабінеті міністрів Карпатської України в такий спосіб, що Чехо-Словаччина хоче відтягнути Карпатську Україну від усякого звязку з рухом за Велику Україну. Таким способом вона хоче ще приєднати до себе Польщу, бо цей рух є звернений також проти неї, бо є за визволення українців зпід Польщі. Міністер Юліян Ревай працював разом з тими, що в Польщі змагають до відірвання українських земель, а також давав захист українським утікачам з Польщі. Польський уряд нарікав на діяльність міністра Ревая, вважаючи його винним численних протипольських виступів в Карпатській Україні.

ДОБАЧУЮТЬ „СИЛЬНУ РУКУ ПРАГИ".

ПРАГА. — Центральний уряд Чехо-Словаччини рішив показати „сильну руку" як Словаччині так і Карпатській Україні. І то таким способом, що відмовився давати гроші, потрібні на виплати урядовцям чи на покриття коштів адміністрації. Тим хоче Прага змусити обидві держави до „вірности". А як відомо як Словаччина так і Карпатська Україна перебравши по перемінах владу у свої руки, знайшли обидва краї в жахливому фінансовому стані й не змогли в так короткому часі ті краї піднести, коли й центральна влада не дає собі ради, а живе зі заграничних пожичок.

РУХ, ЗВЕРНЕНИЙ ПРОТИ НІМЕЧЧИНИ.

ПРАГА. — Кореспондент часопису „Ди Ню Йорк Таймс" стверджує, що празький уряд намагається ослабити німецькі впливи в Чехо-Словаччині, користаючи з того, що саме тепер ведуть таку саму акцію: Польща, Румунія, Югославія і Мадярщина. Око Праги звернене тепер особливо на Словаччину. Вона відмовила їй грошевих асиґнат, домагаючись, щоб уряд зложив ще спеціяльну присягу, якою зобовязавсяб дбати про те, щоби Словаччина остала при Празі, а не проголосила себе самостійною державою. Поручення змагати до відірвання Словаччини мали дістати в Берліні два словацькі міністри Дурчянський і Прізінський, що їздили тамтуди на наради. Вони мали також дістати приказ ввести негайно в Словаччині протижидівські закони. Відірвання Словаччини мало зачатися спершу від того, щоб повстала цілком незалежна словацька армія.

„Загадочна" візита Ю. Ревая.

Так пише згаданий кореспондент про побут карпатоукраїнського міністра Юліяна Ревая в Берліні. І подає, що міністер Ревай не був у ласках в Празі й тому вибрався до Берліна, щоб скріпити своє становище. Кореспондент подає далі, що президент Гаха звільнив міністра Ревая зараз по його повороті з Берліна. На його місце прийшов Степан Клочурак. Це цілком незнана особа, подає американський кореспондент, та відома з того, що є також „за Велику Україну". С. Клочурак тепер зістане міністром торгівлі, хліборобства, праці й соціяльної опіки. (С. Клочурак — це відомий в цілій Карпатській Україні народний працівник, що працював спільно з премієром о. Волошином і б. міністром Ю. Реваєм. — Ред. Св.).

Прхала в уряді.

Кореспондент подає ще далі й те, що ген. Прхала, що не міг досі обняти уряду справжнього міністра через спротив протичеських українських кругів в Карпатській Україні, стане тепер міністром фінансів, залізниць і внутрішніх справ.

Натиск грішми.

Як Словаччині так Карпатській Україні загрожено, то якщо будуть далі вести ворожу для Праги політику, то зараз буде здержана висилка грошей. Словацький уряд мав згодитись висилати до Праги висланників, щоб полагодити конфлікт, а о. Волошин мав згодитись на зміни в кабінеті міністрів Карпатської України. Таке доносить американський кореспондент.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПРЕЗИДЕНТ ІНТЕРВЕНЮЄ

Минулого тижня президент Рузвелт справив справжню сензацію, коли він візвав публичним листом Американську Федерацію Праці й Конґрес Промислової Орґанізації до переговорів з ціллю покінчити свої ріжниці.

Сензація була не в тому, що крок президента нарушував закон, бо президентові таке право без сумніву належить, але в тому, що президент Рузвелт нарушив прецедент, себто усвячений практикою звичай, що президент Злучених Держав у такі справи не вмішується. Та президент поступив тут не як людина, що в кожній справі дивиться передовсім за те, що якийсь крок лицює, а за те, чого вимагає справа. На його погляд, видно, боротьба між Федерацією Праці й Конґресом Промислової Орґанізації грозила краєві реакцією і він уважав своїм правом і обовязком зробити те, що може, щоби до цього не допустити. Нічого приказати він не міг, отже він мусів удоволитися порадою й закликом.

Для полагодження спору між цими фракціями юній настала крайна пора. Боротьба дійшла до стадії крайностей. Добре її описав один публіцист, кажучи, що обі юнійні ґрупи нині роблять одна на одну „рейди". Вони перетягають старі давно вже зорґанізовані юнії, а де цього не можуть, творять нові юнії, щоби конкурувати зо старими. Боротьба ведеться безоглядно, часто навіть жорстоко. Яркі факти цього широко відомі, бо преса, котрої керманичі не симпатизують з юніями, використовують це як нагоду дискредитувати юнійний рух.

Та хоча боротьба виглядає на таку, що находиться в останній стадії, про неї все ще не можна сказати, чи не піде вона по тій самій лінії ще далі. Адже вона починалася з дуже нерізкої ріжниці, з котрої важко було випророкувати таку завзяту боротьбу. Ще на конвенції Американської Федерації Праці в 1934. році Джан Луис предложив лише резолюцію за надавання чартерів юніям, що не роблять ріжниці між фахами, але вдоволився компромісовою резолюцією. Ніхто тоді не міг ждати, що вже за два роки юнії, які попирали Луиса, будуть завішені в своїх членських правах у Федерації.

Завзяття, з якою ця боротьба ведеться нині, розбиває заходи коло юнійної орґанізації по всему краю. Шкоди з розбиття й боротьби для робітників очевидні. Та все таки заглаїти ріжницю дуже важко. Розділ поступив уже задалеко. Президент може скликати збори представників спорячих сторін, але не може заставити їх зробити угоду й її держатися. З такого почину може легко вийти невдача, що може мати хіба той наслідок, що престіж президента Рузвелта ослабне. Та Рузвелт видимо належить до тих, що на таке рішаються.

Про Пряшівську Україну

(Надіслане).

Цілий український світ в Европі, Америці чи на Зеленім Клині — ждав „зо страхом і трепетом" — що то станеться з тою нашою дорогою дитинкою — з Карпатською Україною. Прецінь вона — хоч і невелика, але таки наша, українська держава, прецінь, це завязок і надія на щось велике в будуччині! Тому дрожало наше серце: що станеться з ґен. Прхалем, що буде з виборами. Бож ходили і такі поголоски, що Прхала стане при допомозі війська просто диктатором, що розписання виборів буде уневажнене, а будуть розписані нові вибори з допущенням кацапів, які би потім разом з Прхалою стали властивими панами „Подкарпадскої Русі".

Всі побоювання однак не справдились: Чехи прийшли до голови по розум і не хотіли викликувати в краю просто розрухів, на які вже ждали нетерпеливо на границі „любі сусідоньки" навіть з готовою артилєрією та повзами. А і наші закарпатці вислали до Праги завзятого, але тактовного міністра Ревая, який чеських централістів уговкав, а для заспокоєння їх амбіції згодився, щоби Прхала ще раз загостив на Карпатську Україну. І Прхала приїхав до Хусту, і не лиш обєктивно держався, але ще і чеську відозву виборчу, попираючу українців (УНО) підписав. І то не як міністер, але як „армадні ґенераль".

Ніхто не відкладав речинця виборів і вони відбулися 12. січня в повнім порядку і спокою.

І всім нам українцям, де ми і не булиб, упав камінь з серця:

Та невелика Карпатська Україна стоїть скріплена і сконсолідована, а всі затії проти неї розбилися. Майже чверть міліона управнених до голосовання громадян і громадянок заявились при виборах за своїм урядом, а проти нього не було навіть і **20,000.**

І тепер звертається наше серце і думка на захід і ставляє перед нами болізне питання:

А щож буде діятись з тими 200 тисячами наших братів, що внаслідок злочинного почину сумної памяти Крамаржа попали під панування Словаччини?

Їм грозить подвійна небезпека: і від потомків славянофіла Коляржа і від своїх власних національних зрадників-кацапів, які в столиці тої частини Закарпаття Пряшеві дуже сильно усадовились. Вони там мають в своїх руках цілий ряд шкіл і виховують тамошню молодь в дусі ненависти до свого українського, а в прихильности до далекої — Московщини.

Всьо зло походить передовсім від пряшівського гр.-кат. єпископа Гойдича, який однак по словацьки зве себе Ґойдичем то є — після московської вимови. Його злим духом є його брат д-р Степан Гойдич, донедавна предсідник „Русскаго Дома" в Пряшеві. Тепер є головою того „Дома" Микола Ількович. Головою „Русскаго Народного Совіта" (дивним дивом не „Совета") є канонік Теодор Ройкович. Тут належить також д-р Микола Бабак, який кінчив теольоґію у Львові, але якось цілком не перейнявся українським духом. Він був учителем „русск. **гр.-кат.** учительской семинаріи" у Пряшеві, а як основано там „русскую гр-кат. гимназію" (в р. 1935) він зістав її директором. Є там досі три кляси (а 152 учеників), а як він так „професорський корпус" виховує тих бідаків „в строгом національном духе", цебто в кацапськім. Ніхто з тих учителів ані директор російської мови не знає, але послугуються „качетвенною мовою", якій до російської дуже далеко. Але всеж таки треба признати, що пряшівські „русини" — хоч вони і кацапи, розвинули велику діяльність: мають общество ім. Духновича, виставили в його честь памятник, вибудували дівочий інтернат, розширили інтернат для учеників і вибудували велику ґімнастичну салю, а всьо це з приватних складок. Крім того закладають по селах читальні, а делеґатів їх скликують на наради. Значить робота іде. Один з головних кацапських стовпів посол Жидовський старається заложити в Пряшеві „Центральную русскую библіотеку". Це той сам, що давніше що два тижні їздив до Крамаржа по „пособія" на свою „русскую" ґазету. В тім же дусі відбуваються і аматорські представлення абітурієнтами учительського семинара. І так грали вони недавно „Предложеніє" Чехова і здраматизовану баляду Жуковского „Светляну". Бідачиська — ломили собі язик, як могли.

Та найважніше: якже словаки відносяться до цеї роботи? Вони очевидно завзяті вороги українства — але і „русским" не попускають. Конскрипцію словаки цілком явно сфальшували і проголосили, що „русинів" в Словаччині живе лише **79,000** голов! Але деж показалися такі благородні, що дали вибрати до свого сойму двох „русинів" — учителя Ант. Сімка та гр.-кат. пароха Ґейзу Горнака. — Переговори зі словаками почали переводити делеґати „Русск. Нар. Совіта" і післали до словацького уряду меморанд, обіймаючий 18 пунктів. Словаки всі ті старання іґнорують і ніяких полекш не дають. Між іншими той меморанд жадає, щоби оснувати „русскії шкільні інспекторати" в Снині, Межляборцях, Визшім Свиднику та в Старій Любовни, щоби уряд перебрав кошти удержання „русск. учит. гр. кат. семинарії", ґімназії" та оснував „русску торговельну академію". — Словаки обіцювали, що всьо в дружний спосіб полагодять, але нічого не хотять дати. А що до відступлення 9-ти українських повітів до Карпатської України, то про це і говорити годі, бо це словацькі міністри називають виразно **„ірредентою".** Українські повіти Словаччини лежать частинно безпосередньо над рікою Ужем, що є границею поміж обидвома частинами Карпатської України. Чиж можна припускати, щоби той український дух, що взяв власне верх в Карпатській Україні — не передістався згодом через ту невеличку річку на другий бік? Таж жадних рогачок ані кільчастих дротів нема. — А до того велике число зі словацької частини Карпатської України — ходить до українських шкіл в Хусті та інших українських містах, а звідтам привозить домів український, до жару розпалений патріотизм.

Ті всі „Совіти", дружества, чи як вони звуться на „Словацькій Руси" — це взагалі для українства „плюс" а не „мінус". Вони **боронять народ від зісловачення,** а це вже велика їх заслуга. А за часок може вже недовгий — вони мусять природно перейти в українські руки, зглядно їх члени **мусять статися українцями.** Вони скоро зрозуміють, що треба бути **просто** божевільним, щоби плекати в тім закутку російщину, якої й так годі їм научитись.

Іван С.

Перед поїздкою Чяна до Варшави

Дня 25. лютого, італійський міністер закордонних справ, ґраф Чяно їде до Варшави. І як запевняють, їде таки насправжки. Бо той, хто слідкує за часописами, знає, що ґраф Чяно „їхав" до Варшави вже кілька разів ще в минулому році, але обставини так склалися, що, замісць у Варшаві, він опинювався в цілком інших столицях, що з польською територією нічого спільного не мали.

Не можу заперечити, що ці зміни маршруту припадали дуже до смаку гостинним полякам, що чекали з зрозумілим нетерпінням відповіді на відвідини п. Бека до Риму. Бо в дипльоматичному світі існують приписи ввічливости, яких порушення може викликати цілком несимпатичні і, нерідко, несправедливі коментарі.

Але цього разу ґраф Чяно їде таки насправжки. Вже оголошено по часописах порядок побачень і принять, що їх має відбути італійський міністер. Не бракують, певна річ, і лови в Біловізькій пущі... Польські офіційні комунікати запевняють, що ґрафові Чянові, якого супроводитиме й його дружина, Една Мусоліні, жінка великої політичної ваги, — уготовано прийняття, що своєю сердечністю далеко відбігатиме від холоду офіційних принять... Не знаю, чи згадуючи про „холод офіційних ґринять" малося на увазі те приняття, що його зазнав минулого року п. Бек у Римі, але не сумніваюся ані на хвилину, що польський уряд ужиє всіх заходів, щоб полонити душу й серце молодого блискучого подружжя. Це правда, що часи пані Валевської минулися, — але не забракне інших, більш відповідних нашим часам заходів, як наприклад, святкування памяти й відкриття погруддя італійському ґарибальдійцеві полковникові Нульому, що загинув смертю героя, змагаючись в 1863 році за незалежність Польщі. Говоритиметься при цій нагоді про героїчних поляків, що билися в рядах італійських армій підчас війн за визволення Італії. І певна річ, не знайдеться нікого нетактовного, хтоб згадав про тих поляків, що нищили ту саму Італію в лавах наполеонівських окупантських військ. І всі будуть почувати себе зворушеними спільними історичними традиціями та взаємними палкими справжніми симпатіями, що походять ще з тих часів, коли Польща, — дарма, що словянська нація, — опинилася, завдяки свойому католицтву, ніби північно - східнім розгалуженням **латинства,** ніби заборолом західньої цивілізації супроти схизматичної Москви, а потім Росії, в яку включено й грецько - південну Україну...

Давні традиції, давні спогади. Але підновлено новішими часами, з появою польської держави та створенням на території давньої Росії большевицько - советської бази для діяльности Комінтерну. Коли для кожного зробилася аксіомою думка про неминучість боротьби й конфлікту між двома ідеольоґіями, що були наймаркантніше зарепрезентовані йменнями міст — Москви і Риму, — в Римі виникли „Комітети" для поширення ідеї універсальности Риму", себто інакше кажучи, Комітет для поширення в цілому світі концепцій італійського фашизму. Виникли ніби з приватної ініціятиви, бо фашистівський уряд, хоча й признавав, що в фашизмі знаходяться універсальні ідеї, проголошував одночасно, що „фашизм — не для експорту", і що кожна нація повинна сама обі знайти відповідну форму власного „фашизму".

Отже — з приватної ініціятиви. Але на чолі їх став відомий депутат до парляменту Козельски, якого імення вказує недвозначно на словянське походження, і якого груди були вже від деякого часу прикрашені орденом „Польонія Реститута". (Зазначимо мимоходом, що поляки дуже щедрі в роздачі ріжних своїх орденів чужинцям, — орденів та ріжних інших відзнак, як наприклад, срібних і золотих пальм Польської Академії для ріжних визначних чужинецьких вчених, — і ці винагороди — осягають свою ціль!). Сама ідея тих Комітетів багатьом чужинцям, що симпатизують з загальними принципами фашизму, а спеціяльно вбачали в його ідеях дуже придатну зброю для поборення ідей і впливів комунізму та большевизму, видалася вельми життездатною, і то тим більше, що в досить скорому часі, ці Комітети почали розпоряджати дуже великими фондами (як мене запевняли, до міліона лірів на рік), але якеж було здивування тих чужинців, коли вони почали констатувати, що на ідею „універсальности Риму" в цьому Комітеті дивилися через... польські окуляри!

Ясна річ, що і наша українська справа відбивалася в тих Комітетах відповідно. Підчас боротьби за Карпатську Україну, італійська преса, внаслідок давніх італійських зобовязань в відношенні до Мадярщини, підтримувала, як відомо, мадярські претенсії на наші землі. Але поза пресою — не було ніякого вияву італійського відношення до цієї справи. Ніякої конференції. Ніякого спеціяльного відчиту. Тільки „Комітети для універсальности Риму" вважали потрібним зорґанізувати вечір з двома докладчиками (словаком і поляком), що обстоювали необхідність спільної польсько-мадярської границі.

Тепер, перед близьким відїздом ґрафа Чяна до Варшави, не вважаючи на актуальніть справи, і не вважаючи на палкі залицяння польської преси і польських офіційних комунікатів, італійська преса — ніби по наказу — затримує повну мовчанку. Як зрештою і в нашій справі. Ані телень. Ніби нащо провокувати будучність?! Те, що має бути, — буде...

Але „Комітети для універсальности ідеї Риму", не могли витримати такої мовчанки. Сам голова Козельски вирішив виголосити доповідь на тему: „Міністер Бек і польська закордонна політика", — і на доповідь розіслано силу запрошень... та зібралося всього щось коло ста люду і то в великій більшості — самі поляки! Ті, хто знає, які великі впливи і які чисельні звязки виробили полякам всі їхні ордени та золоті і срібні пальми, мимоволі дивується...

Тим чаом і міністер Бек вирішив піти слідом італійської мовчанки і — відклав свою промову в комісії закордонних справ парляменту на... невизначений дальший час.

Евген Онацький, Рим.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(22)

Приїхав тоді з іншими й князь Андрій Михайлович Курбський, але коли він і розвязував свою мошонку на милистиню, то далеко більше говорив, кричав, навчав всіх і з звичайною своєю красноріччивістю завертав безперестанно на улюблену свою гадку про конечність ведення війни з бісурманом і покорення Криму московській державі. Приїхав Сильверстер з сином, роздавав милостиню, розпитувався одного, другого та взяв під свою опіку з двадцять людей, сказавши їм: „У мене нема записаних, я вас не возьму в за-[illegible] побудете у мене, заки знайду для вас притулок і роботу, а відтак з Богом, — трудіться, коки стане сил і здоровля. В законі Господнім сказано: не трудивийся да не есть".

Приїхав разом з Данилом Адашевим, своїм военним товаришем, і князь Димитрій Вишневецький; і він хотів також не відріжнятися від других в своїй новій вітчині та пожертвувати часть свого маетку на побожний вчинок.

Бранці один по другім від'їздили й відходили з кримського двора, число їх що раз меншало, рідло, а вкінці осталося їх не більше як двацять. Між ними була жінка, одягнена в кожух, завязана якоюсь брудною шматою; вона сиділа на колоді під вікном хати, то розглядаючися довкола трівожним поглядом, то опускаючи очи з виразом безнадійности. Побіч неї стояв трилітній або чотиролітній хлопчина, круглолиций, смаглявий, в кожушку і в баранковій шапочці, та гриз кусень чорного хліба. Жінка була ще молода, гарної статі, але горе поперетинало її сухорляве лице передчасними морщинами, так що поглянувши на ню, кожний мимоволі назвав би її молодою старушкою. Її чорні великі очи носили сліди колишньої живости й пристрасти, а враз з тим виражали стільки смутку і терпіння, що годі було не поглянути в тоті очи без співчуття, а також і без поважання: в них пробивалося багато благородного, щирого й чесного. Побачивши Вишневецького, жінка мимоволі здріґнулася: її вдарив одяг князя, відмінний від одягу московських бояр; жінка побачила щось собі знайомого, рідного; вона встала і підійшла до одного з гостей; дитина невідлучно йшла за нею зо своїм хлібом.

Вона поспитала: що це за вельможа?

Сказали їй, що це князь Вишневецький.

— Князь Димитрій Іванович! — крикнула жінка та поблідла, задрожала цілим тілом, нерівними кроками підійшла до Вишневецького та упала йому до ніг.

— Батьку наш добродію... — сказала жінка — сам Господь тебе прислав, голубе, спаси мене, я твоя, я не тутешня, — я не московська, я з Черкас, твоя піддана.

— Як же ти попалася тут, у московський полон?... — спитав Вишневецький.

— Провинилась, милосердний князю, прости мені бідній... обманством сюди я зайшла. Стали в Кримі збирати московський полон, щоби відіслати у Москву... Я назвала себе московкою. Мене продали вже другому панові, а цей не знав, що я з України, та пустив мене на волю: колиб знав, то не випустив би. Гадала: на божу волю пійду, може хтонебудь возьме у службу, хоч на чужині буду жити, всеж таки в християнській, а не бісурманській, а може бути, гадала, стрітиться і така християнська душа, що до мого рідного краю мене пусить. Тай пішла. І ось на моє щастя тебе, пана нашого. Бог прислав сюди. Возьми мене ради Христа, відішли у рідний край.

— Коли ти з Черкасів, я возьму тебе — сказав Вишневецький, — ти вдова, чи що?

— Не вдовою взяли в неволю, а тепер не знаю, чи я вдова чи замужна... Мене татари зловили на хуторі, а чоловік був у тебе на службі. Мій чоловік Юрій Кудеяр, що його атаман Тишенко приняв за сина, а я дочка Тишенкова.

— Твій ангел хорнитель з тобою! — сказав Вишневецький. — Ти побачиш свого чоловіка, побачиш його нині, він тут, в Москві, зі мною, тужить за тобою!

Жінка крикнула, сплеснула руками; болюче чувство, радість, а заразом і переляк спинили її віддих. Не знала, що з нею, що їй робити; бажала вона чим скорше полетіти до чоловіка, а рівночасно сховатися під землю з сорому; не знала, чи дякувати долі, чи її проклинати...

— А ця дитина — твоя? — значучо поспитав Вишневецький.

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334., відбудуться в неділю, 12. березня, в 1. годині пополудні, в У. Н. Домі. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Так само проситься членів привести зо собою по одному новому членові і вписати до У. Н. Союзу. — Микола Задерецький, предс.; Стефан Морозович, фін. секр.-кас.; Іван Жук, рек. секр.

КЛІВЛЕНД, О. Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 12. березня, в годині 1. пополудні. Проситься членів прийти на збори і вирівняти свої вкладки. Хто має знайомих, нехай приведе з собою записати до У. Н. Союзу. — Тимко Кальмук.

У суді.

Суддя: — Коли ви бачили, що два пяні кидають на себе кріслами, чому ви не вспокоїли їх?

Свідок: — Пане судде, не було вже третього крісла.

• З ДНЯ •

„РЕВОЛЮЦІОНЕРИ" НА ЯЗИКАХ.

Хвалиться „Народна Воля" в своїй редакційній статті з 2 березня ц. р., що вона є дуже „революційна"; а закид „Свободи" про її пацифізм зовсім неоправданий. Пише вона: „Закид про наш „пацифізм", тобто про те, що ми засадничо проти війни і проти революції, поширений фашистівською пропаґандою між деякими нашими людьми, має свої дві причини. Перше: що Народна Воля не годиться з думкою, що кожна війна є в інтересі України, та що нам потрібно зараз і якнайскорше нової війни на наших землях. Друге: що Народна Воля не вважає за „революцію" ту безтолкову, крикливу акцію, що її ведуть від років наші „фашисти".

ДАЛЬШІ ТВЕРДЖЕННЯ „Н. В."

Далі „Н. В." твердить: „Обєктивні факти показують, що, якби так вибухла війна, Україна булаб втягнена в цей военний конфлікт у найбільш неприятливій для себе ситуації, на власну руїну і на нову неволю. Не тільки, що український нарід виснажений, більш ніж колинебудь, окупаціями, винищений фізично, розбитий і не мавби спроможности відіграти самостійну ролю в цій війні. Ще гірше, що вразі перемоги Гітлера Україна опиниласяб в руках найгрізнішої мілітарної машини, керованої одною думкою, що все, що поза німцями на світі, призначене на погній для вибраної німецької раси".

Вертаючи щераз до тої революційної підготовки, яку переводять на українських землях українські націоналісти, „Н. В." заключує: „Оттут собака зарита. Справа не в тому, що ми не хочемо визвольної революції, а виключно в тому, що ми не хочемо піддержувати несерйозного пустомельства і ніби то революційного дурисвітства, що, вдягнувшись у плащик революції, від років наносить необчислиму шкоду дійсному українському визвольному рухови".

ЗІСТАВЛЕННЯ ДУМОК.

Хоч звичайно тяжко видобути від „Н. В." якусь конкретну думку, то таки, коли вона багато говорить, то в дечому проговориться і покаже своє виразне політичне „вірую". А те „вірую" заключується в тому, що „Н. В." має великий страх перед тим, щоб тепер борони Боже не вибухла яка війна, що втягнулаб також Україну в конфлікт. „Н. В." переконана, що це вийшлоб дуже на зле для України.

„Н. В." твердить, що нинішне положення українського народу не є найгіршим. Вона боїться більше можливих німецьких впливів на Україні ніж теперішних большевицьких, польських та румунських. Чи розумні такі побоювання, щодо того, що доперва моглоб статись? І чи не покриваються вони дослівно з тими думками, що їх ширять большевики і поляки?

Наші думки в тій справі висказані попередно. Ми не боїмося военної завірюхи, бо вона може довести до розвалення тюрми, в яку замуровано наш нарід. Ми зазначили, що майбутній німецький вплив можна й треба противажити впливами інших потуг, заховуючи в той спосіб суверенність нашої держави. Та ті арґументи видно пройшли мимо „Н. В.". Вона їх іґнорує і хоч не оспорює їх — далі трясеться над можливістю війни на сході; щоб борони Боже не втратити **того,** що маємо . . .

„РЕВОЛЮЦІЙНІСТЬ".

Розписується „Н. В." над тим, яка то вона революційна. Та не говорить, які то вона революційні діла творить, разом з тими соціялістами на рідних землях, що їй так близькі. Замісць покликуватись на свої власні, сучасні діла, вона знову покликається на Петлюру, Вітовського; а навіть на геройських школярів зпід Крут і зачисляє їх знову до соціял-радикальної партії. Та ми питаємо, що такого **нині** роблять соціялісти в Галичині, Волині, чи в Великій Україні, що можнаб підтягнути під розуміння „національної революції"?

Лає в гидкий спосіб „Н. В." той український націоналістично-революційний рух, який видав такі постаті як Біласа, Данилишина, Ольгу Басараб і десятки інших. Припустім на хвилю, що цей рух зазнав удари через деякі недомагання. То чомуж „Н. В." і її співвизнавці в краю самі не візьмуться до творення свого власного, доброго, чесного, розумного, достойного революційного руху? Чому самі сидять тихо й лиш критикують кожний дрібний промах, всяке поховзнення ноги тих наших нещасливців, що вибрали шлях вічної небезпеки, шлях тюрми, або й шибениці?

Це злочин так робити. Наш нарід видав такий революційний рух, на який було його стати. Поборювати його, значить поборювати **всякий** революційний рух. Значить пацифікувати нашу націю, каструвати її з оборонних інстинктів, та вбивати в ній всяку надію на краще.

ЯКІ НАДІЇ „Н. В."?

Бо коли ми відкинемо чужу інтервенцію і всяку війну, а заразом будемо ще нищити і наш теперішний революційних рух — то **на кого і на що** ми можемо тоді надіятись? Яким чудом ми можемо визволитись, чим розвалимо тюрму, в якій знаходимось?

Коли Англія, Франція, чи яка інша держава, відтягає війну на більше сприятливий час, то в тому є толк. Бо за певний протяг часу вони можуть краще узброїтись, нагромадити більше сирівців і т. п. Та на що можемо чекати ми? Чи наше положення кращає, чи гіршає? Чи лекше було жити нашим людям тому десять, пятнацять літ, чи лекше тепер? На чому опирає „Н. В." свою надію на краще?

ПОВІДОМЛЕННЯ

Згідно з параґрафом 33. статуту У. Н. Союзу, отсим повідомляю ВП. головних урядників У. Н. Союзу, що

РІЧНЕ ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

розпічнеться

В ПОНЕДІЛОК, 13. БЕРЕЗНЯ (MARCH) 1939. РОКУ

В ГОДИНІ 9. РАНО

в La Salle Hotel, Chicago, Ill.

З ТАКИМ ПОРЯДКОМ НАРАД:

1. Відкриття: головний предсідник М. Мурашко.
2. Звіт головного предсідника М. Мурашка.
3. Звіт заступника головного предсідника Г. Германа.
4. Звіт заступниці головного предсідника Марії Малевич.
5. Звіт головного рекордового секретаря Д. Галичина.
6. Звіт головного фінансового секретаря-касієра Р. Слободяна.
7. Звіт головної контрольної комісії: Д. Капітула, д-р А. Т. Кібзей, О. Е. Малицький, С. Куропась, Р. Смук.
8. Звіти головних радних: Т. Шпікула, І. Лисак, М. Давискиба, А. Шумейко, І. Гузар, С. Слободян, О. Запоточний, В. Дідик, Юлія Баволяк, Стефанія Палівода.
9. Дискусії над звітами.
10. Внесення і ухвали.

Д. Галичин, головний рекордовий секретар.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. Т., Балтімор, Мд. — Будь ласка написати про те, у чому Ви цей „розум" добачуєте, тоді принаймні зможемо пізнати, що в Вас є „розумним". Інакше годі.

А. Д., Клівленд, О. — Про новий вибір у відділі подайте при нагоді, коли будете писати про якусь діяльність відділу. Інакше це матиме тільки місцеве значіння, а тоді нема потреби оголошувати окремо, бо в Клівленді й так про це знатимуть. Рубрика „з життя української іміґрації" вимагає, щоб писати в дописах про „життя", себто про справи і діяльність як таку, бо це є найважніше.

В. Д., Дітройт, Міш. — Як нам доносять, то з Карпатської України приїде сюди представництво. Тоді буде можна з ним обговорити властиві пляни бизнесової чи якої іншої допомоги Карпатській Україні. Тому краще здержатись з ріжними плянами, а такі виринають усюди. З цього може повстати хаос, а тут треба одної великої плянової допомогової акції.

П. П., Бингемтон, Н. Й. — Плянів у нас дуже багато. Та біда, що нема кому виконувати. Найкраще зробите, коли замісць накликати інших, самі зорґанізуєте у себе такий комітет і зачнете освідомляючу працю, а потім подасьте до ґазети, що й як Ви робили і які з цього успіхи. Ось це буде цікаво усім перечитати. Тим практично, ділом, живим прикладом дасьте вказівки іншим, як треба поступати. А заклики і поради без таких практичних діл мало помагають.

28. Відділ ОДВУ. — Саме тепер друкуються звіти Централі. Як буде видруковане, тоді надішліть доповнення, а ми помістимо.

М. С., Бруклин, Н. Й. — Таке писання не помагає. Треба практично впливати на зміну, беручи активну участь в житті. В Ню Йорку треба такі справи обговорювати на вічах, зборах чи відчитах. І там впливати на зміну.

З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

ОГОЛОШЕННЯ

предсідника Краевої виборчої комісії до виборів першого сойму Карпатської України.

На основі § 50 виборчого закону ч. 126/927 Зб. З. і р. по провіренні висліду про вибори до першого сойму Карпатської України переведені дня 12. лютого 1939 року, оголошую вислід:

Всіх голосів відданих при виборах до першого сойму Карпатської України було 265,00.

З того припало: на кандидатну листу „Українського Національного Обеднання" і народностевих груп голосів 244,922; узнано за неважні 2,328; знайдено порожніх конверт 17,752.

Наслідком цього були вибрані послами до першого сойму Карпатської України слідуючі кандидовані особи:

1. Д-р Августин Волошин, премієр уряду Карпатської України, Хуст.
2. Ревай Юлій, міністер Карпарпатської України, Хуст.
3. Д-р Брящайко Юлій, адвокат, Хуст.
4. Д-р Брящайко Михайло, публичний нотар, Хуст.
5. Ґрига Іван, хлібороб, Вишні Верецки.
6. о. Довбак Адальберт, духовник, Ізки.
7. Д-р Долинай Микола, лікар, Хуст.
8. Д-р Дрбал Мілош, адвокат, Хуст за чеську меншину.
9. Дутга Августин, суддя, Хуст.
10. Ігнатко Іван, хлібороб, Білки.
11. Д-р Комаринський Володимир, адвокат, Хуст.
12. Качала Іван, залізничник, Перечин.
13. Клемпуш Василь, торговець, Ясіня.
14. Клочурак Степан, урядник,. Хуст.
15. Лацанич Василь, учитель, Великий Березний.
16. Мандзюк Микола, учитель, Севлюш.
17. Марущак Михайло, господар, Великий Бичків.
18. Інж. Романюк Леонід, урядник, Хуст.
19. Мойш Ґріґоріе, протопоп, Біла Церков, за румунську меншину.
20. Німчук Дмитро, директор, Хуст.
21. Інжинір Олдофреді Антон-Ернест, інтерстатссекретер, Хуст, за нім. меншину.
22. Пазуханич Юрій, інспектор, Хуст.
23. Перевузник Іван, земледілець, Середнє.
24. Попович Петро, земледілець, Великі Лучки.
25. Ревай Федір, директор друкарні, Хуст.
26. Д-р Різдорфер Микола, лікар, Свалява.
27. Д-р Росоха Стефан, урядник, Хуст.
28. о. Станинець Юрій, парох, Вонігово.
29. Щобей Василь, господар, Вульхівці.
30. Штефан Августин, начальник міністерства шкільництва, Хуст.
31. о. Феделеш Кирило, катехит, Білки.
32. Тулик Михайло, редактор, Хуст.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТОЛІДО, О. Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 167., відбудуться в неділю, 12. березня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Просимо всіх точно прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих просимо заплатити свої залеглі вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Дмитро Медецький, предс.; Микола Скотинський, кас.; Іван Кульматицький, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Місячні збори Тов. ім. Маркіяна Шашкевича, від. 94., відбудуться в неділю, 12. березня, в год. 1:30 пополудні, в Укр. Хаті, 2240 Ґрейлінґ ул. Маємо багато важних справ до полагодження, тому проситься всіх членів прийти начас, як також проситься членів, котрі мають знайомих, котрі ще не є членами У. Н. Союзу, а хотіли би ними бути, щоби привели тих знайомих на збори, а ми їх дуже радо запишемо в члени Тов. і У. Н. Союзу. Проситься також членів платити свої вкладки на зборах поможности, бо секр. не має часу їздити по домах за вкладками. — М. Шаран, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Тов. Зап. Січи, від. 367., відбудуться в неділю, 12. березня, в год. 2. пополудні, в галі церковній, 303 Hudson Ave. Проситься всіх членів явитис на зборах. Довгуючі члени мусять вирівняти свої вкладки, бо в противнім разі проголоситься їх до суспендації. Щоби відсвяткувати як слід ювилейний рік У. Н. Союзу, збільшім силу Союзу в членах, бо це наша рідна організація. — М. Микитинський, предс.; Р. Дмитрів, секр.

ПОСТИТЬ НА СМЕРТЬ.

Могандас Ганді, індуський націоналістичний лідер, почав постити до смерти, щоби добитися для людей участи в правлінні в індійській державі Раджкот.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

УВАГА! ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО, Й ОКОЛИЦІ!

СТАРАННЯМ ОРҐАНІЗАЦІЙ ПРИ УКР. ПРАВ. ГРОМАДІ, ВІД. У. Н. СОЮЗУ, НАР. ПОМОЧІ, ГОР. КЛЮБУ, ОДВУ, МУН, ЧХ, ХОРУ Й ШКОЛИ І СЕСТРИЦТВА

відбудеться

КОНЦЕРТ-СВЯТО ШЕВЧЕНКА

В 125. РОКОВИНИ УРОДИН НАЙБІЛЬШОГО СИНА Й ҐЕНІЯ УКРАЇНИ

В НЕДІЛЮ, 12. БЕРЕЗНЯ (MARCH 12, 1939)

В САЛІ ПРИ РОССЕЛ І БЕЛВІСТА, ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО.

Початок у год. 7. ввечір.

В програму входять: Хор „Бандурист", хор школи, хор дівочий і новий хор Сестрицтва, а хор мужеський відспіває Гамалію з поемою. Хори під управою **о. С. Мусійчука.** Говоритимуть місцеві й позамісцеві бесідники. — **Вступ вільний для всіх і тільки за добровільними датками.**

УВАГА! НЮ ЙОРК, Н. Й.! УВАГА!

Отсим подається до відома, що УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ТОВАРИСТВО „Д Н І С Т Е Р" відділ 361. Українського Народного Союзу,

устроює

ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 4. ЧЕРВНЯ (JUNE 4, 1939)

У ДЕКСТЕР ПАРКУ (DEXTER PARK)

JAMAICA AVE., WOODHAVEN, L. I., N. Y. (Eldert Lane L. Station)

Через це, що всім знаний Ulmer Park містові власти забрали на будову публичної дороги, так званої Гай-вей.

ЗА УРЯД: **Тео. Ґулька,** рек. секр.

ПОВІДОМЛЕННЯ!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА ПЕРЕМИШЛЬ 141 відділу У. Н. Помочі в Ню Йорку

відсвяткується

25-ЛІТНІЙ ЮВИЛЕЙ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ПОМОЧІ

КОНЦЕРТОМ

В НЕДІЛЮ, 14. ТРАВНЯ (MAY 14, 1939)

В САЛІ УКР. ПРАВ. ГРОМАДИ, 334 ІСТ 14. ВУЛИЦЯ.

Проситься всі Товариства в Ню Йорку стриматись в той день від своїх підприємств, а прибути громадно на Ювилей У. Н. Помочі.

Комітет.

ШІКАҐО, ІЛЛ. 12. БЕРЕЗНЯ 1939. Р.

ЮВИЛЕЙНИЙ КОНЦЕРТ

З НАГОДИ

45-ліття Українського Народного Союзу

відбудеться

ЗАХОДОМ ОКРУЖНОГО КОМІТЕТУ У. Н. СОЮЗУ ПРИ СПІВУЧАСТИ ВІДДІЛІВ Ч.:

22, 33, 106, 125, 139, 214, 216, 220, 221, 222, 176, 243, 252, 259, 301, 335, 354, 379, 393, 398, 415, 68, 100, 107 і 346.

УКРАЇНЦІ! Прийдіть звеличати ювилей 45-літньої праці найбільшої української народньої запомогової орґанізації, яку видала із себе українська нація. В цьому ювилейному році прийдіть почути від головних урядників Українського Народного Союзу про Український Народний Союз.

НЕДІЛЯ, 12. БЕРЕЗНЯ

ШОПЕН СКУЛ АВДІТОРІЮМ! 2. ГОДИНА ПОПОЛУДНІ.

БЕСІДНИКИ: Микола Мурашко, гол. предс.; **Григорій Герман,** заст. гол. предс.; **Марія Малевич,** заст. гол. предс.; **Дмитро Галичин,** голов. рек. секр.; **Роман Слободян,** гол. фін. секр. **Дмитро Капітула,** голова контрольної комісії; **д-р Лука Мишуга,** редактор „Свободи". **КОНЦЕРТОВІ СИЛИ: Олександер Кульпак, Анна Мотлюк, Хор Молодих Українських Націоналістів** під проводом **п. Юрченка і хор. ім. Лисенка** під проводом **п. Атаманця. Дует п. Атаманець і пані Ґрабіш. Декламація п. Кукло.**

ОКРУЖНИЙ КОМІТЕТ У. Н. СОЮЗУ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Другі Господарсько-Кооперативні наради.

В неділю дня 26 лютого 1939 р. відбулися у Філядельфії другі Господарсько-Кооперативні наради скликані Українським Будівельно-Позичковим Товариством. В приявности 92 делеґатів місцевих і позамісцевих орґанізацій. Збори приняли такий порядок нарад:

1) Життеве обезпечення та наші допомогові орґанізації; 2) Будівельно-Позичкові Товариства та їх завдання; 3) Кредитові Юнії; 4) Народне господарство та державне будівництво; 5) Господарська ґеографія Карпатської України; 6) Можливости орґанізованої участи іміґрації у господарській розбудові К. України; 7) Дискусія; 8) Приняття резолюцій; 9) Замкнення зборів. Зборами проводив предсідник У. Будівельно-Поичкового Товариства гром. Т. Чемериз, секретарював д-р В. Ґалан. Привіти: На збори прислали привітц: Українська Фінансова Корпорація з Клівленду, О., проф. В. Тимошенко з Каліфорнії, о. В. Воронкевич з Бофало, Н. Й., д-р В. Левицький, Скрентон, Па., В. Шабатура, секретар У. Н. Помочі.

Життеве обезпечення та наші допомогові орґанізації.

Референт, призначений до цеї точки, не міг бути приявним на зборах, тому цю тему обговорив д-р В Ґалан. Життеве обезпечення це найважніша ділянка життя нашої іміґрації, бо вона сягає до кожної української родини. Досвід недавньої депресії виказав, що на сотню наших людей обезпечених в звичайній асекураційній компанії 75 людей стратило своє обезпечення, а на сотню людей, обезпечених в наших народніх товариствах лише 15 втратило обезпечення. Це тому, що наші народні орґанізації не тільки збирають місячні вкладки, але через свої відділи стараються за своїх членів. Ця кооперативна ідея принесе ще більші користи нашій іміґрації в недалекім майбутнім і тому обовязком кожного свідомого нашого громадянина вписати свою рідню до рідної орґанізації. Нашим обовязком пояснити теж ширшому загалові цю небезпеку, яка грозить нам від ріжних інтернаціональних язв, які за гроші наших таки несвідомих людей наносять нечесть нашому народові.

Будівельно Позичкові Товариства!

Референт д-р В. Ґалан заявив, що другим важним чинником в життю наших людей це закупно дому чи фарми. Звичайно воно звязане з позичкою-морґеджом. До уділювання таких позичок покликані законом Будівельно-Позичкові Товариства, які у стейті Пенсилвенія законами з рр. 1933 та 1935 перемінено на звичайні земельно-кооперативні банки. Вони мають федеральне обезпечення вкладок до $5,000 та можуть стати членами федерально-земельних банків.

Члени вкладчики (депозитори) можуть вкладати свої ощадности як: 1) Повно виплачені шери Full Paid Shares, за які одержують дивиденду кожного року; 2) Частинно виплачені шери Prepaid Shares, де вплачена сума скажім $600 має зрости на протязі 10 літ до суми $1,000. Тут дивиденда приписується кожного року на рахунок члена; 3) Неправильно вплачувані шери Optional Shares, на які можна вкладати ощадности, як це робиться на банкових щадничих книжках; 4) Правильно вплачувані шери Installment Shares, де кожного місяця вкладчик має вложити згори назначену суму. Як бачимо, будівельно-позичкові товариства дають змогу поодиноким особам і товариства щадити під охороною федеральної ґарантії.

Довжники мають теж великі користи, бо їх морґедж розложений на довгі літа та сплачується рівними місячними вкладками. Для нашої молоді розбудова будівельно-позичкових товариств це нове поле праці. З народнього боку такі товариства це найкращий спосіб поширення нашого імени. Вони далиб нам змогу репрезентувати наш нарід на ріжних американських господарських зїздах, а навіть брати участь в нарадах подібних міжнародних установ.

Народне господарство та державне будівництво.

Референт д-р Л. Мишуга виказував на прикладах, що державна політика тісно звязана з господарством. В суті державна політика народів від найдавніших часів до нинішніх звернена до господарського визиску інших народів. До якого цинізму може докотитися така державна політика, бачимо з факту, що шляхецька Польща заключає договір з російськими большевиками, щоби лекше спільно грабити українські землі. Поляки тепер не задоволені з пацифікації поодиноких людей, але граблять кооперативи та господарські інституції. Коли ріжні політичні напрямки від крайно лівих до крайно правих єднаються для грабежі України, то безумовно вже пора, щоби і наші ріжні уґруповання обєдналися для охорони майна українського народу й такої господарської політики, що бачилаб тільки наш власний інтерес.

Після зорґанізування Українського Народного Союзу, 45 літ тому в містечку Шамокін, з якого відтак відокремилися та повстали ще інші допомогві орґанізації, наше господарське життя в Америці не розвивалося як слід. Ми не використовуємо господарських нагод. Наше майно в Злучених Державах, інвестоване в церквах, народніх домах та приватних будівлях і ощадностях можна оцінити на один біліон долярів. А з цеї суми тільки 8 до 9 міліонів (майно допомогових орґанізацій) є в нашому заряді. Все інше розсипане. Тисячі вишколеної молоді та бизнесменів не зорґанізовані, хоч уявляють собою вартість другого біліона. Коли ми думаємо прийти з орґанізованою допомогою в господарській розбудові Рідного Краю, то треба нам негайно в першу черґу зреорґанізувати наше господарське життя на іміґрації.

Господарська ґеографія Карпатської України.

Референт д-р Л. Цегельський зясував поземелля Карпатської України, комунікаційну сіть та державні границі. Довше зупинився прелеґент на продукції Карпатської України та її експорті дерева, соли, вина та мінеральної води. Всі ці продукти можуть дорівнати продуктам на міжнароднім ринку, а добре зорґанізована торгівля далаб добрі доходи нашій державі. Реферат був ілюстрований на великій мапі К. України.

Господарська розбудова Карпатської України.

З листів премієра К. України д-ра А. Волошина виходить, що К. Україна надіється на допомогу в двох ділянках:

1) Розбудова власного банку, без якого неможлива ніяка праця над господарською відбудовою краю; 2) Державна позичка на будову залізниці та державних обєктів. Д-р Ґалан заявив, що на основі цих неповних відомостей не можливо вести дискусії. Піддає приявним такі резолюції під дискусію: Приявні на Других Господарсько-Кооперативних Нарадах стверджують потребу ширшої розбудови господарських ділянок нашої іміґрації в Америці, а зокрема в таких напрямках: а) Скріплення народніх орґанізацій житевого обезпечення (допомогових орґанізацій); б) Творення нових та розбудовою вже існуючих будівельно-позичкових товариств для довго-речинцевих позичок; в) Творення Кредитових Юній для короткореченцевих позичок та охорони нашої іміґрації перед лихвою. У господарськім відношенні до Рідного Краю збори стверджують потребу негайного навязання тісного звязку.

Супроти цього, що К. Україна є в руках Рідної Влади, є тепер дійсні вигляди на те, що господарська співпраця К. України з нашою іміґрацією в Америці може прибрати конкретні форми. Це являється як в інтересі Карпатської України так і в інтересі американської іміґрації, а то й української справи взагалі. Саме тому збори покликують до життя ініціятивний Комітет в таких особах: пані О. Штоґрин, д-р П. Дубас, В. Кучкуда, д-р Л. Мишуга, Вол. Лотоцький, Т. Чемериз, д-р В. Ґалан, для започаткування цеї акції, в порозумінні з урядом К. України. В дискусії забирали голос:

М. Дубас вважає господарські наради дуже корисними, бо вони вносять краще розуміння господарських справ.

С. Слободян піддає думку, щоби скликати окружні господарські наради Філядельфії та околиці.

М. Головатий ставить запит до д-ра Мишуги, чому українські бизнесмени не зорґанізовані.

Д-р Мишуга каже, що на це повинні дати відповідь самі бизнесмени.

Д-р Ґалан ділить наших бизнесменів та професійних людей на дві ґрупи: а) що живуть між нашими людьми і б) що працюють між американцями. Фактом є, що ця друга ґрупа бизнесменів та професійних людей не то, що не має ніякої допомоги від своїх, але їм наші таки люде підставляють ногу у формі — дуже часто — нікчемних доносів. Багато наших інституцій, які, хоч голосять клич свій до свого і вимагають від бизнесменів датків на ріжні народні потреби, з чистим серцем передають свій бизнес зовсім чужим установам. Це і причина, чому велика частина бизнесменів не хоче належати до своєї орґанізації.

Д-р Мишуга стверджує факт, що навіть деякі наші пресові орґани, з політичної ненависти, поступають так, що можуть нанести матеріяльну шкоду нашим великим орґанізаціям, а деякі поводяться уже тепер так як доносщики. З цим треба зачати боротьбу і такі факти подавати до загального відома.

М. Головатий вважає, що наша преса повинна брати в оборону тих бизнесменів, проти яких підносять нераз неоправдані закиди.

Г. Грицишин, каже, що ми йдемо вперед, чого доказом ці наради. Перед нами величезна праця, тому і редактори повинні вже раз дійти до порозуміння та звернути усі наші сили на ворогів, а не самих себе.

Редактор В. Лотоцький вважає, що колиб можливо було скликати часті конференції редакторів на взір сьогоднішніх нарад, то в особистій стрічі можна вияснити багато спірних справ.

Д. Гайовий вказує на велике значіння наших допомогових орґанізацій. Треба однак розвивати наше будівельне товариство у Філядельфії і тим дати почин до праці в тому напрямку. Створення ініціятивного комітету вважає завчасним та резиґнує з членства в ньому.

Предсідник покликав ще до слова представника Будівельно-Позичкового Товариства з Нюарку гром. В. Кучкуду. Цей зясував причини невдач при орґанізації тов. Бизнесменів в Ню Йорку та Нюарку та заявив, що його орґанізація буде співпрацювати на господарськім полі. Господарські наради вважає дуже корисними, бо вони звертають увагу нашої іміґрації на певний шлях. Секретар ще раз відчитав пропоновані вгорі резолюції, які принято одноголосно.

Предсідник подякував референтам за їх доклади та висказав надію, що усі приявні причиняться до цього, щоби Українське Будівельно-Позичкове Товариство з Філядельфії стало осередком, біля якого обєднаються усі свідомі наші громадяне.

По ближчі відомости кожен може зголоситися до секретаря на адресу: В. Ґалан, 1134 Атвуд Рд. Філядельфія, Па. По закінченні зборів ініціятивний комітет вибрав д-ра В. Ґалана предсідником, а д-ра Павла Дубаса секретарем комітету.

Д-р Володимир Ґалан,
секретар нарад.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

КЛІВЛЕНД, О. Місячні збори Бр. св. Василія Великого, від. 364., відбудуться 12. березня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Проситься членів прийти на збори і вирівняти свої вкладки. — М. Бурко, предс.; І. Сподар, секр.; С. Кравчук, кас.; Й. Стойка, рек. секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 1. березня 1939., у Гелертон, ПА., в шпиталі Сейнт Лукс, помер по тяжкій і довгій недузі, член відділу 288. У. Н. Союзу в Бетлегем, Па.,

МИКОЛА ПАСТЕРНАК.

Мешкав у Гелертоні 13 літ, де був гросерником. Був активним членом нашого відділу і належав до інших орґанізацій, як: Бизнесове Товариство Гелертону, Дюї Файр Ко., і ін.

Лишив жінку Марію, з роду Мудрик, три дочки: Софію, Стеллю й Анну, і брата Степана.

Похорон відбувся в суботу, 4. березня, в 2. годині пополудні. Тлінні останки Покійного зложено на Юніон Цвинтар в Гелертон, Па.

З. Й. П.!

Андрій Данилюк, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. Запорозька Січ, від. 75., відбудуться в неділю, 12. березня, в 1. пополудні, в У. Н. Домі на Мартин ул. Проситься членів конечно прийти на ті збори, бо є дуже багато важних справ до полагодження. Напоминається довгуючих членів, щоби старались прийти й повлатити свої залеглі довги, бо в противнім разі можуть бути суспендовані як з відділу, так і У. Н. Союзу. Проситься членів, котрі мають знайомих, краянів, дітей, жінок і сусідів, що не є членами У. Н. Союзу, старайтесь їх намовити, щоби вписалися. Як вам самим такий кандидат не дається переконати, скажіть секретареві, а він піде з вами і розкаже, пояснить і певно запише. Ми, члени, мусимо працювати спільно з відділовим урядом, а певно, що збільшимо ряди своїх членів. — В. Тарас, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Мітінґ Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230., відбудеться в суботу, 11. березня, у 7. годині вечір. З тої причини, що в неділю, 12. березня, відбудеться Тарасове свято, то просимо прибути на мітінґ. Будуть важні справи. Напоминаемо членів, щоби платити свої місячні вкладки, бо котрі члени не заплатять три місяці, то тратять право до хорої запомоги і за тих членів не будеться висилати до Союзу. Мітінґ відбудеться в гали 525 W. Rayen Ave. — Уряд Братства.

ДІТРОЙТ, МІШ. Місячні збори Тов. У. Н. Союзу, від. 292., відбудуться в неділю, 12. березня, в годині 1. пополудні, в гали У. Н. Дому при Мартин ул. Панове союзовці, тому, що маємо дуже важні справи до порішення, так просимо, щоби кожний член був присутній, бо певне, що ми не будемо мати відповідного часу на збори. Другі збори припадають 9. квітня, а це буде Великдень, а так прийде тепло і ніхто не хоче на зборах сидіти. Маємо справу 30-літнього ювилею заснування відділу і 45-літнього ювилею заснування У. Н. Союзу, котрі будемо обходити 26. листопаду. Щоби достойно відсвяткувати, треба усім попрацювати. Кожний член повинен придбати хоть одного члена, старшого або дитину; то є святим обовязком. Початок зроблено, тепер усі вперед. Маємо справу відзнак для членів. Я буду мати взорець на зборах. Які собі виберете, такі будуть. Третя справа: спільна фотоґрафія, котра буде поміщена в альманаху, який відділ видасть з нагоди ювилею. Накінець взиваю памятайте і за вкладки, старайтеся поможности платити що місяця. Секретар не може все при кінці місяця їздити по хатах за вкладками і тим самим стримувати висилку рахунків до головної канцелярії до останнього дня в місяці. Рахунки мають бути найпізніше до 28. в місяці в головній канцелярії. Приходіть на збори 12. березня. Памятайте кожний, що вашим обовязком є приєднати в тім році хоть одного члена, за що кожний дістане відповідну нагороду. — Іван Форись, предс.; Петро Кізел, секр.; Ілля Андрусевич, кас.

ЗБОРИ КОМІТЕТУ СОЮЗОВОГО ДНЯ

— відбудуться —

10. БЕРЕЗНЯ 1939

ПІД Ч. 9 HIGH ST., ANSONIA, CONN.

Початок точно в год. 7:30 вечором.

На ці збори повинні явитися комітетові з отсих відділів: **67, 23, 370, 59, 262.**

Проситься прийти вчас, бо маємо багато справ до полагодження.

А. Маланчук,
орґанізатор

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (52)

Том вдивлявся в глибину води і подивляв замок. В тім він завважив якусь дивну фіґуру, немов чоловік, з тризубом у руці, що вганявся за рибою. Вкінці йому пощастило попасти тризубом в рибу і проколоти її. А, сполювавши ось так рибу, ця дивна фіґура взяла її за щоку і потягла до нутра підводного замку. Це все бачив Том і подивляв ті дива.

Увагу Тома перервав стукіт їхнього човна до берега. Він обернувся і побачив, що човно прибуло до пристані. Вязнів випроваджено на беріг. Командант білих вояків приказав: „А тепер до королевої Атки". Вояки уставились в дисципліновані ряди і попровадили Тома і Таска до королівської палати. По дорозі вони бачили чудові вулиці.

Також чудова була королівська палата. Атан Том був певний, що такі цивілізовані люди, як отсі атарці не зроблять їм нічого лихого. Але королева, якою була гарна молода жінка, зустріла їх дуже холодно. „Пощо ви прибули сюди?" запитала вона. „Ми забрили, нехотячи забрили", пробелькотав Том. Королева жорстоко усміхнулась і сказала:

„На своє нещастя ви сюди забрили. Бо нам тепер не треба більше невільників. Тому ви мусите померти". Том не йняв віри своїм вухам. Скулившись ласкаво, він почав умоляти королеву. Але коли це не помагало, йому прийшла до голови думка: Обіцяти схопити інших людей, Тарзана в першій мірі, і за ту ціну увільнити себе, а заразом знищити його.